

Tekst - Frank Moens
Fotografie - Bomenstichting

Oude linde kasteel Westhove, Oostkapelle.

Bomenstichting
Oudegracht 201 bis
3511 NG Utrecht
030-2303510 (9-13 uur)
Info@bomenstichting.nl
www.bomenstichting.nl

op de bres voor onze oudste levende wezens

Met het oproepen van verwondering over bomen wil de Bomenstichting bereiken dat mensen bewuster en zorgvuldiger met bomen omgaan. Die verwondering is op veel manieren te bewerkstelligen. Gebleken is dat de meest eenvoudige weg die van de confrontatie is met een oud, doorleefd exemplaar. Grote, oude bomen dwingen respect af en ontzag. De Bomenstichting loopt tegen de veertig. Ze heeft er gedurende die tijd onder andere voor gezorgd dat het begrip Monumentale boom ingeburgerd is en dat dit soort bomen in gemeenten in toenemende mate een beschermde status hebben gekregen.

Frank Moens volgde een opleiding aan de Tuinbouwschool in Utrecht en werkt als projectleider bij de Bomenstichting, waar hij onder meer intensief betrokken is bij totstandkoming en actualisering van het Landelijk Register van Monumentale Bomen. Lees ook het artikel van Frank Moens op pagina 18 en 19.

De stam van de linde van Westhove.

De plataan van Hoekenburg, Voorburg, behoort tot de grootste van Zuid-Holland.

thema bomen: op de bres

Bomen zijn een onmisbare metgezel van de mens, die op zijn beurt een niet-aflatende bedreiging voor bomen vormt. Toch is er, hoewel we kaplustig zijn, ook altijd plaats geweest voor bewondering. Oude volkeren vereerden bomen, het waren plaatsen waar goden in vertoefden en waar je kracht uit kon putten. Er zullen weinig mensen zijn die niet met verbazing onder een grote, oude boom staan en zich verwonderen over de enorme omvang en het feit dat zo'n exemplaar daar al eeuwenlang staat als vast onderdeel van de omgeving.

Bomenstichting

Met die achtergrond werd in 1970 de Bomenstichting opgericht. Geconstateerd was dat er veel bedreigingen voor bomen op de loer lagen, zowel onder- als bovengronds, en dat er zeer onzorgvuldig en ondeskundig met bijzondere exemplaren werd omgesprongen. Het begrip Monumentale boom deed zijn intrede en het vak boomchirurg (tegenwoordig 'boomverzorger') was volop in opkomst. Al bijna veertig jaar zet de Bomenstichting zich in voor een boomrijke leef- en werkomgeving. Het besef van het belang daarvan heeft de laatste jaren een extra betekenis gekregen, sinds uit onderzoek bleek dat bomen een essentiële bijdrage leveren aan onze gezondheid en geestelijk welzijn. Bomen vangen fijnstof op, dragen bij aan tempering van temperatuur en geven luwte. Mensen blijken enkele dagen sneller van een ziekte te genezen als ze in een groene, boomrijke omgeving vertoeven; een niet geringe kostenbesparing.

Monumentale bomen

In 1983 begon de Bomenstichting met het vergaren van gegevens over de meest bijzondere exemplaren in ons land en noemde die de Monumentale bomen. Het Landelijk Register van Monumentale Bomen is inmiddels uitgegroeid tot ruim 10.000 beschrijvingen van solitaire, groepen en lanen. Een monumentale boom is vooral een boom die een flinke omvang heeft, minimaal tachtig jaar oud is en indrukwekkend en bepalend voor de omgeving. Daarnaast geldt ook het cultuurhistorisch aspect; zo kan een boom getuige zijn geweest van een bijzondere gebeurtenis. Andere redenen om bomen tot monument uit te roepen zijn de zeldzaamheid in soort of afmetingen, of het feit dat zij zeldzame dieren huisvesten, zoals vleermuis of boomarter. Ook speciale plantverbanden of snoeivormen komen in aanmerking. Gehele parken kunnen monumentaal zijn vanwege het bomenbestand. Elders in dit nummer komen de landschapsarchitecten Springer en Zocher aan bod, fenomenen als het gaat om de toepassing van het sortiment.

Aan de hand van het register pleit de Bomenstichting voor een betere bescherming van bomen in het algemeen en de monumentale bomen in het bijzonder. Er is geen wet en zelfs geen nationaal beleid gericht op bescherming van deze monumenten. Dit in schril contrast met landen om ons heen. Gebleken is dat jaarlijks 1% van de geregistreerde objecten verdwijnt. Het merendeel daarvan door toedoen van de mens. De Bomenstichting vindt dit onaanvaardbaar en wil dat er voldoende maatregelen tot stand komen om monumentale bomen een betere toekomst te geven in ons land. Samengevat komt het neer op het verkrijgen van een algemene beschermde status voor monumentale bomen, het verplicht stellen van voorafgaand onderzoek in bouw- en aanlegactiviteiten in de omgeving ervan en het bijdragen van (financiële) steun aan particulieren.